

Patent- och marknadsdomstolen

Regeringskansliet
Finansdepartementet
Avdelningen för offentlig förvaltning
Konsumentenheten

Yttrande över delbetänkandet Ett moderniserat konsumentskydd (SOU 2021:17)

Dnr Fi2021/01503

Patent- och marknadsdomstolen ställer sig i allt väsentligt bakom förslagen i delbetänkandet, men vill lämna följande synpunkter.

En ny bestämmelse om prissänkningar i PIL (7 a § PIL)

Patent- och marknadsdomstolen har under de senaste åren haft flera mål rörande felaktig prisinformation, bland annat angivande av felaktiga s.k. ordinarie priser (se t.ex. PMT 13140-18, PMT 6899-19, PMT 8685-19 och PMT 4700-20). Domstolen välkomnar därför, med de kommentarer som framgår nedan, den nya bestämmelsen i 7 a § prisinformationslagen (2004:347), PIL.

Enligt den föreslagna ordalydelsen avses med *tidigare pris* det lägsta pris som har gällt för produkten under de senaste 30 dagarna före prissänkningen. Patent- och marknadsdomstolen anser att det, på motsvarande sätt som i direktivet, bör förtydligas att det tidigare priset avser det pris som ”näringsidkaren har tillämpat” under de senaste 30 dagarna före prissänkningen (jfr den nya artikel 6 a i direktiv 98/6/EG). Detta för att understryka att det är näringsidkarens eget pris som avses i bestämmelsen och inte exempelvis ett rekommenderat pris av en tillverkare eller en återförsäljare i tidigare led eller ett pris som tillämpats på marknaden av andra näringsidkare.

Enligt Patent- och marknadsdomstolen bör det vidare övervägas att i författningskommentaren utveckla vad som utgör ”information om att priset på en produkt har sänkts”.

Enligt kommissionen är den nya bestämmelsen till exempel inte tillämplig på generella rabattkort eller kuponger, medlemskap i s.k. lojalitetsprogram eller generella påståenden som inte innehåller specifik och mätbar information om en prissänkning. Var gränsen går mellan sådana generella erbjudanden som inte omfattas av bestämmelsen och specifik och mätbar information är däremot inte klart. För att underlätta regelefterlevnaden kan det därför vara lämpligt att i författningskommentaren klargöra vad som gäller när en näringsidkare till exempel informerar om rabattkoder som inte gäller generellt utan för specifika produkter, märken eller varukategorier, av typen ”Ange rabattkoden ’X’ och få 10 % rabatt på denna produkt”. På motsvarande sätt kan det förtydligas vad som gäller vid s.k. cashback, dvs. då konsumenten erbjuds pengar tillbaka i samband med att produkten betalas, till exempel erbjudanden av typen ”Köp denna produkt och få 100 kronor tillbaka i kassan”.

I bestämmelsen föreskrivs vidare att, om prissänkningen har skett gradvis, avses i stället ”det pris som gällde före den första prissänkningen”. Den föreslagna lydelsen kan uppfattas som att en näringsidkare får höja priset på en produkt under exempelvis några dagar innan den gradvisa prissänkningen, för att på så sätt få prissänkningen att framstå som större, vilket inte kan vara syftet med bestämmelsen. Enligt Patent- och marknadsdomstolen bör det därför klargöras att om prissänkningen har skett gradvis, avses i stället ”det pris som gällde *under de senaste 30 dagarna* före den första prissänkningen”.

Utvidgade möjligheter att besluta om marknadsstörningsavgift vid överträdelser av MFL (29 § MFL)

Förslaget innebär att möjligheten att påföra en marknadsstörningsavgift kommer att gälla generellt vid överträdelser av marknadsföringslagen (2008:486), MFL, dvs. även vid överträdelser av generalklausulen i 5 § MFL. Utredningen har till följd av de föreslagna ändringarna i MFL även föreslagit redaktionella följdändringar i andra lagar enligt vilka det redan idag finns möjlighet att påföra marknadsstörningsavgift (se avsnitt 9.2.4). Följdändringarna består i att skrivningar om att visst handlande kan medföra marknadsstörningsavgift enligt MFL tas bort eftersom detta enligt utredningen kommer att följa direkt av den föreslagna lydelsen av 29 § MFL. Samtidigt har utredningen bedömt att det kan finnas anledning att överväga om det bör vara möjligt att påföra marknadsstörningsavgift vid överträdelse av andra konsumentskyddande lagar (se avsnitt 9.5). Utredningen har dock anfört att detta kräver noggranna överväganden och att det inte har funnits utrymme att hantera frågan inom ramen för uppdraget.

Enligt Patent- och marknadsdomstolen påverkar dock utredningens förslag även de bestämmelser i konsumentskyddande lagar som i dagsläget är undantagna reglerna om marknadsstörningsavgift, men som samtidigt hänvisar till 5 § MFL. Som ett exempel kan nämnas att överträdelser av kravet på måttfullhet vid marknadsföring av konsumentkrediter idag inte kan medföra marknadsstörningsavgift (6 a § konsumentkreditlagen (2010:1846)). Utredningen föreslår ingen ändring i det avseendet men eftersom bestämmelsen hänvisar till 5 § MFL, vilken enligt förslaget ska kunna medföra marknadsstörningsavgift, så kommer 6 a § konsumentkreditlagen till sin ordalydelse att kunna ligga till grund för marknadsstörningsavgift. Detta har dock inte varit utredningens avsikt. Motsvarande överväganden gäller för olika bestämmelser i de övriga konsumentskyddande lagar som räknas upp i avsnitt 9.5 i delbetänkandet. Det är angeläget att frågan hanteras i det fortsatta beredningsarbetet.

Bedömningen av sanktions- och marknadsstörningsavgiftens storlek (32 § MFL och 9 g § AVLK)

I de föreslagna bestämmelserna i 32 § första stycket 5 MFL och 9 g § första stycket 5 lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden, AVLK, ska i gränsöverskridande fall hänsyn tas till sanktioner som har påförts näringsidkaren i andra medlemsstater i EU. Patent- och marknadsdomstolens anser att det bör förtydligas att bestämmelserna endast tar sikte på sanktioner som näringsidkaren ålagts för ”samma överträdelse” i andra medlemsstater (jfr de nya artiklarna 13.2 e i direktiv 2005/29/EG, 24.2 e i direktiv 2011/83/EU och 8b.3 e i direktiv 93/13/EEG).

Information innan ett avtal ingås (2 kap. 2 § DAL)

Enligt 2 kap. 2 § första stycket 1 lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler, DAL, ska näringsidkaren ge konsumenten information om sitt namn, organisations- och telefonnummer, adress, e-postadress och andra medel för kommunikation via internet som näringsidkaren tillhandahåller och som gör det möjligt för konsumenten att bevara uppgifter i en läsbar och varaktig form. Om näringsidkaren agerar för någon annans räkning ska *motsvarande uppgifter* lämnas för den näringsidkaren. Av artikel 6.1 c i direktiv 2011/83/EU framgår endast att näringsidkaren ska tillhandahålla *geografisk adress* och *identitet* för den näringsidkare för vars räkning denna agerar. Den föreslagna bestämmelsen medför således ett mer omfattande

informationskrav än direktivet, vilket skulle kunna bli betungande för en näringsidkare som agerar för ett stort antal andra näringsidkares räkning. Utredningen har inte angett några skäl för att införa ett mer omfattande informationskrav än vad direktivet kräver och i det fortsatta beredningsarbetet bör det analyseras om ett sådant mer omfattande krav är motiverat.

Information vid konsumentavtal som ingås i näringsidkarens affärslokal (22 a § MFL)

Bestämmelsen i 22 a § tredje stycket 1 MFL, som är ny, innebär att informationskraven i första stycket inte gäller för avtal som inte innebär en betalningsförpliktelse för konsumenten. Däremot gäller informationskravet för avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll som levereras på något annat sätt än på ett fysiskt medium och digitala tjänster om konsumenten ska tillhandahålla sina personuppgifter, såtillvida dessa inte behandlas av näringsidkaren endast för att uppfylla rättsliga krav eller för att kunna fullgöra avtalet. Enligt Patent- och marknadsdomstolen skulle det underlätta förståelsen av bestämmelsen om detta följer direkt av bestämmelsen i MFL istället för genom hänvisning till 2 kap. 1 § andra stycket DAL. I dess nuvarande utformning är bestämmelsen svåräst.

Verkan av att en konsument ångrar avtal om digitalt innehåll eller digital tjänst (2 kap. 14 b § DAL)

Den föreslagna bestämmelsen i 2 kap. 14 b § andra stycket DAL reglerar i vilka situationer näringsidkaren – sedan konsumenten ångrat avtalet – får använda det innehåll som konsumenten har skapat. I den första punkten anges att sådan användning får förekomma om innehållet inte har något annat användningsområde än ”det” som tillhandahålls av näringsidkaren. Enligt Patent- och marknadsdomstolen bör det förtydligas att med ”det” avses ”det digitala innehåll eller den digitala tjänst” som tillhandahållits av näringsidkaren (jfr den nya artikel 13.5 a i direktiv 2011/83/EU och 2 kap. 14 b § andra stycket 2 DAL).

Behov av ytterligare definitioner av begrepp samt förtydliganden av definitioner i MFL och DAL

Enligt Patent- och marknadsdomstolens bedömning kan det finnas behov av ytterligare definitioner av vissa begrepp respektive förtydliganden av definitioner som återfinns i de föreslagna bestämmelserna i MFL och DAL. Det bör till exempel övervägas om det

finns ett behov av att definiera begreppet *onlinegränssnitt* som förekommer i 12 b § MFL och 2 kap. 3 § fjärde stycket DAL. Det bör även övervägas om begreppet *rankning* ska definieras i DAL på motsvarande sett som skett i 3 § MFL (jfr den nya artikel 6a.1 a i direktiv 2011/83/EU som hänvisar till artikel 2.1 m i direktiv 2005/29/EG).

Patent- och marknadsdomstolen noterar vidare att den föreslagna definitionen av begreppet *marknadsplats online* i 3 § MFL i viss mån avviker från den föreslagna definitionen av samma begrepp i 1 kap. 2 § DAL (jfr ”som ger konsumenter möjlighet” och ”som gör det möjligt för konsumenter”). Domstolen noterar att definitionen av begreppet i direktiv 2005/29/EG och 2011/83/EU skiljer sig åt i den svenska språkversionen av ändringsdirektivet. I den engelska språkversionen av ändringsdirektivet definieras begreppet dock likadant i de båda direktiven. Även om avvikelsen inte innebär någon skillnad i sak, bör det övervägas om begreppet ska definieras på samma sätt i MFL och DAL.

Utökade möjligheter att påföra marknadsstörningsavgift och sanktionsavgift

Patent- och marknadsdomstolen instämmer i de synpunkter som framförs i det särskilda yttrandet om att de föreslagna bestämmelserna i 30 § MFL och 9 e § AVLK kan leda till sämre förutsebarhet för en näringsidkare som ålagts ett vitesförbud. Enligt domstolens bedömning finns det dock situationer då det är önskvärt att kunna påföra en marknadsstörnings- eller sanktionsavgift mot den som har överträtt ett förbud vid vite, till exempel då ett vitesförbud i relation till den senare överträdelsens allvar inte framstår som en tillräckligt effektiv, proportionerlig och avskräckande sanktion. Vid en helhetsbedömning har Patent- och marknadsdomstolen därför ingen erinran mot utredningens förslag i denna del.

Patent- och marknadsdomstolen anser vidare att det är ändamålsenligt att utöka möjligheterna att påföra marknadsstörningsavgift även för överträdelser i sådana situationer då detta inte föranleds av Sveriges åtaganden enligt unionsrätten. Detta bland annat mot bakgrund av den samverkan som finns mellan lagarna på det konsumenträttsliga området. Som exempel kan nämnas att en överträdelse av den nya bestämmelsen om prissänkningar i artikel 7 a § PIL samtidigt kommer kunna utgöra en överträdelse av bestämmelserna om otillbörlig marknadsföring enligt MFL. Det är i dessa situationer lämpligt att lagarna har ett enhetligt sanktionssystem.

Konsekvenser för Patent- och marknadsdomstolen

Utredningens förslag berör i stort sett uteslutande verksamheten vid patent- och marknadsdomstolarna. Det förefaller sannolikt att patent- och marknadsdomstolarna kommer att få en ökad tillströmning av mål till följd av författningsförslagen, vilket skulle kunna innebära kostnadsökningar som inte ryms inom befintliga anslagsramar.

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Malou Lindblom samt rådmännen Daniel Severinsson (referent) och Ylva Averstén efter föredragning av tingsnotarien Stina Eriksson.

Malou Lindblom

Stina Eriksson